

EDITORIAL

L'espasa de Díaz del Vivar

Don Jesús, don Joaquín, don Juan Bautista estan asseguts al volt d'una taula rodona del cafè. Un cafè de poble castellà, que, en temps de l'avant-guarda militar, havia estat hostatge del "Casino Liberal Conservador", i durant la dictadura, "Casino de Unión Patriótica", i avui, en època de República, s'hi hostatja el "Comité Republicano Radical". Un sofà de vellut vermell, lluent i descolorit, envolta les parets de la sala. A la paret del fons, un gran mirall, amb taques que el temps hi ha deixat ja inesborrables.

Don Jesús, don Joaquín i don Juan Bautista contemplen en silenci el fum del seu cigar, o bé miren, abstreits, llunyans, el verd dels sembrats i el petit carener que deixa veure l'ample finestrall de la sala. Tot respira quietud i una somnolència letàrgica. Del cloquer de l'edifici de l'Ajuntament, cauen tres campanades en la calma.

—Las tres!—diu don Joaquín.
—Es temprano aún...—diu don Jesús.

—Bah!...—exclama, displicent don Juan Bautista.

Els tres senyors tornen a romandre silenciosos i a gaudir vagarosament la llunyania. De darrera una porta de la sala, s'oïx el trastejar d'algú i el somiqueig d'una criatura. El plor es fa més estrident, i llavors una veu de dona es posa a caniar:

Duerme, angelito, que viene el coco; mira que viene dentro de poco...

Don Jesús somriu una mica, i don Joaquín s'ha aixecat lleument de la butaca.

—Isabela!—La porta s'ha obert i ha aparegut una dona jove. Els seus ulls negres han brillat en la mitja penombra.

—Tráeme un coñac!
—Va en seguida, don Joaquín.

Han entrat a la sala dos senyors més.

—Buenas tardes tengan, señores...
—Buenas tardes, don Julián. Buenas tardes, don Ramón.

—¿Qué se cuenta de nuevo? ¿Han leído ustedes la prensa de Madrid? Esos catalanes...

—¿Esos catalanes, dice usted?—interromp don Joaquín—. Mejor sería decir esos canallas que los toleran! ¿Eso es una historia de nunca acabar!

—Y, ¿cómo la acabaría usted, don Joaquín? ¿Usted cree poder acabar con esa gente terca?

Don Joaquín, que és militar de la reserva, s'afila les puntes del seu bigotí, ja grisenc.

—¿Cómo lo acabaría? Pues por el procedimiento expeditivo. Usted vería...

—Hay que reconocer que el general Primo de Rivera hizo algo que no se acabó. Esta gente necesita estacazo limpio. Pero, por desgracia, ya no hay españoles.

—No. Ya no existe sentimiento patrio. ¡Si volviera Cánovas, si volviera Silvela!

—Si volviera Castelar!—diu don Ramón, l'adroguer principal del poble i president del Comitè Radical.

—Pero, ¿es posible que se llegue incluso a discutir la integridad de la patria? A ver, ¿en qué país estamos? ¿En qué país se llegaría a admitir discusión, en pleno Parlamento, de un Estatuto que divide el territorio nacional?...

Don Juan Bautista s'ha incorporat una mica, s'ha passat pensativament les mans per les seves patilles, i ha exclamat:

—Yo creo, señores, que la generación española actual está haciendo a pedazos toda nuestra historia. Nuestra hidalguía española la ejercemos demasiado pródigamente y con gente que ni siquiera es digna de ella. Nuestra hidalguía española, la hidalguía de vieja cepa, nuestros abuelos no la empleaban con los canallas y con los miserables. Esos catalanes—y usted dispense, don Ramón—son cuatro truanes de adrogueros, de merceros y tenderos de saldos. Su espíritu no va más allá de su cajón; su pretendida libertad es un ideal de egoísmo. Tienen algo más de judío; para engañar son rastrojos y cobardes. Hace más de veinte años que oigo hablar de la cuestión catalanista, y, en resumen, ¡nada! Aún no he visto un catalán que dé el pecho. Con esa gente, los españoles de verdad no debemos tener ninguna consideración. Insisto en que debemos reservar nuestra hidalguía para la gente caballerosa, no para cuatro rufianes que reniegan de España. ¡Y pensar que esa cuestión del Estatuto catalán se va a discutir incluso en pleno Congreso!

—A dónde hemos llegado, señores!

Don Juan Bautista ha tornat a repenjar-se al respall de la butaca, ha agafat la tassa de cafè i n'ha absorbit una mica. La porta s'ha obert i ha aparegut Isabela. Isabela ha agafat un drap, i eixuga unes copes i unes culletes.

—Isabela! ¿Tráeme otro coñac!
—Va en seguida, don Joaquín.

Pel carrer amunt s'oïx el dring de les campanetes d'un animal que arriba. Un colom travessa per davant el finestrall. Per la carretera que voreja els sembrats verds passa un ramat de moltons. Tot és quiet. Fins un núvol blanc, resta immòbil damunt la serrallada baixa. S'obre en el carrer una porta amb un grinyol de plany. El mul del traginer poteja, fermat a la paret del cafè.

Don Juan Bautista s'ha incorporat novament i ha exclamat:

—Ese Estatuto o pretendida libertad a Cataluña implica una extorsión a todo lo esencialmente español. Concederlo es renunciar a lo profundamente nuestro. Es renunciar a nosotros mismos, puesto que jamás, en la historia y en la vida de España, no hay ejemplo precedente. Para no torcer a ellos, nos torcemos nosotros. Nosotros, que jamás, jamás nos hemos torcido nunca y por nadie.

—Sí, don Juan Bautista; un baldón de ignominia nos encubre. Tiene usted

razón sobrada. ¿Qué le vamos a hacer!...

—¡Si qué le vamos a hacer! Y, en cambio, nosotros somos y tendremos que ser lo que hemos sido. Nuestra raza tiene raíces ya muy hondas. Esos portales, esas baldosas esculpidas, esas piedras que marcan los años, esa campana que toca a rosario, esa puerta que gime en sus goznes, esos hierros trabajados a la forja en que el viento canta una canción misteriosa e incomprensible, es todo nuestro ser, toda nuestra grandeza. Esa grandeza la hemos conquistado con la espada, y cuando nuestra espada se ha roto, la hemos conquistado sufriendo y martificándonos, bajo la apariencia de la más alta altanería!...

Don Juan Bautista s'ha posat dret i, una mica pàlid i tremolós ha exclamat:

—¿Quiéren separarse de España? ¡Ah! Que no lo intenten! ¿Quién de todos nosotros, por ejemplo, vería con impasibilidad ese crimen hecho a España? Tambaleándose y con el peso de mis años, yo, señores, iría a Cataluña, para someterla!

—Lo dice usted muy bien, don Juan Bautista. Ningún español permitiría impasiblemente eso.

Don Joaquín, don Jesús, don Juan Bautista, don Julián i don Ramón s'han aixecat.

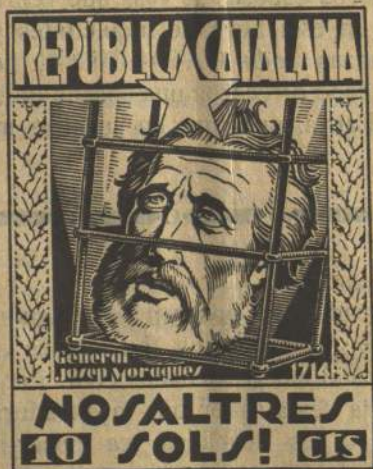
—Buenas tardes, Isabel!

—Buenas tardes, don Juan Bautista. Buenas tardes, señores!

Cauen altre cop en la calma les campanades del rellotge. En la carretera sotragueja sorollosament un carro. Isabel retira les tasses i copes de la taula, i en la sala del Casino deserta, es posa a cantar:

Tenía un novio en Matanzas que era de mi gusto y afición...

VIBRANT

ORG. N. S.

Emissió de tres sèries de segells de cotització amb l'efigie del brau català general Moragues, defensor de la plaça de Cardona, el 1714, que, després de sotmetre's sota promesa que li serien respectades la vida i la hisenda, fou decapitat i penjat el seu cap dintre un gabiot i exposat al Portal de Mar de les muralles de Barcelona.

Els segells són en làmines de cinquanta, al preu de 10 cèntims cada un, en fulles de 5 pessetes, que poden adquirir-se en aquesta Redacció, al Club Esportiu Catalunya i «Nosaltres Sols!» (entitat) i delegacions foranes.

LA "IMPARCIALITAT" BEN ENTESA

—Zemo o no zemo hermanos?
—Sí, noi. Germans... i majors d'edat tots. Per tant, cadascú el seu.

Amb tota sinceritat

«La compañía de guardias de asalto ha sido dotada, para mayor eficacia en los servicios, de una sección de ametralladoras y otra sección de morteros de campaña.

Encapçalo aquest comentari amb el retall d'unes notes aparegudes en la premsa diària del 29 d'abril. Posteriorment la premsa gràfica, a la vigília del primer de maig, publicava fotografies de les pràctiques que els guàrdies d'assalt verifiquen amb les eines de destrucció que el Govern de la més democràtica i liberal República del món els ha posat a les mans. Tant les notes com les fotografies de referència, conviden a meditar. I a no res més que això van dirigides les meves paraules.

Nosaltres som uns patriotes que desitgem la llibertat de la nostra terra per a viure dins el món amb dignitat, amb tots els pobles, en relacions de perfecta i amigable convivència.

Per a assolir aquest fi, és evident que haurem de lluitar llargament i per tots els mitjans, sacrificant el que calgui, àdhuc la nostra vida si és precis.

Es també evident que són moltíssimes les dificultats a vèncer en l'ordre exterior, i sabem igualment que les més dures són les d'ordre interior. L'enemic compta amb tots els ressorts de l'Estat, i nosaltres ni tan sols comptem amb la unanimitat dels catalans. El que se'n diu erròniament separatisme és avui encara per molts de catalans un pensar i un sentir «extremista». En un mot, els verament patriotes, els que per damunt de tots els particulars interessos posem com a premissa la llibertat de la nostra estimada terra, no passem d'ésser uns exaltats fora de mesura i de la normalitat. Perdeu el temps!—se'ns diu.

Aquest estat d'opinió (val a dir-ho, exclusivament català) no és compartit pels de fora casa. Si algun dubte hi hagués, n'hi ha prou amb recordar les demostracions de força d'aquests darrers temps fetes per l'Estat dominador, i per les notes que comentem.

Els creuen, els de fora casa, que tot Catalunya en el fons és separatista, i no s'erran; perquè si no ho són, ho seran a mida que es desvetlli el sentiment nacional. Ells, també estan convençuts que, tard o d'hora, es produirà un fet de força, fàcil de preveure, perquè tots els pobles sotmesos per les armes, més aviat o més tard

intentent alliberar-se per les mateixes. La història del món n'és plena, d'aquests casos; i encara avui veiem una Irlanda, una Geòrgia, una Ucraïna, una Índia, una Nicaràgua, una Xina, etc., etc., que combaten amb fe.

I jo em pregunto: perdem el temps? Tot el que fem, les nostres propagandes, els nostres esforços de proselitisme, els nostres modestos sacrificis, aquestes ganivetades que rebem a l'esquena, són debades? I contesto rodonament: No! Ara, que podrien ésser més eficients; això sí.

Amics meus: treballar per la Pàtria no és perdre el temps; però sí en perdre molt jugant a patriotes i a matissacions polítiques.

Mireu, en canvi, com l'aprofita l'enemic. Mireu com s'arma. Guaitau com esmolat les eines amb les quals fredament i amb tot el càlcul pensa eliminar-nos. I tu, amic, tu mateix pagues aquestes armes; tu mantens aquestes que seran els teus botxins, que en nom d'una dominació l'executaran a casa teva mateix, de locals que tu també pagues.

Amics meus, no dormiu; no xerreu tant. Uniu-vos. Mediteu en les vostres responsabilitats. Disciplineu-vos. No us dividiu per qüestions de matisos. La llibertat és per a tots. I és entre tots que l'haurem de conquerir. És amb la sang de tots que l'enemic liquidarà la seva rancúnia. Catalans: als que sou rics, us prendrà la riquesa; als que sou pobres, la vida. I a tots plegats, l'honor.

No puc deixar de dir-ho. Però tan traïdor a la Pàtria és el que es ven per una Presidència i per la seva vanitat, com el que, en nom d'un esperit de classe, rebutja col·laborar amb els obrers o amb els patrons, posant per damunt de la Llibertat i l'Honor, la materialitat d'un benestar.

A vosaltres tots, que heu tingut la valentia de dir clarament que sou separatistes; a vosaltres que heu emprès la perillosa i dura tasca de guiar i organitzar l'alliberament de la Pàtria, us dic i us prego: no perdeu el temps. Que no es vessi una gota de sang catalana sense dignitat, sense profit ni sense resposta.

BATECS

Malgrat totes les nomenades «Societat de les Nacions» que hi ha i puguin existir, malgrat totes les conferències internacionals a favor de la pau i el desarmament, la pau i el desarmament no vindran en tant no sigui en l'esperit, i no en la lletra, aquesta germanor universal tan cantada per tots els idealistes. Ultra, cal reconèixer que no pot tenir cap eficàcia una societat de nacions en la qual figuren tots els imperialismes i tots els feixismes, una societat de nacions que faria més bé de titular-se «Societat d'Estat», perquè no podem mai considerar nacions aquells poders que detenten la llibertat d'algun poble. Cal tenir present que així com no hi haurà fraternitat humana en tant resti un home esclau d'un altre home, tampoc no hi haurà la pau entre els pobles de la terra, en tant hi hagi un estat de força que domini un altre poble. Si no es basa en la llibertat individual i col·lectiva, és inútil fer conferències i elaborar tractats; l'odi de l'oprimit i del vexat s'anirà acumulant en el silenci, i quan es creuran que tot ja està dominat i que hom es conforma amb la dominació, aquell odi que ha treballat en el silenci, esclata i novament la violència repercuteix entre els pobles de la terra i entre els éssers humans. Mentre hi hagi en peu un imperialisme, sigui del color que es vulgui, el benestar de la humanitat serà un mite. Una prova ben palesa la tenim en l'atemptat que ha tingut lloc a Xang-Hai, en el Hong-Ku Park. No ha estat un atemptat contra uns homes ni contra unes idees; ha estat l'odi de l'oprimit contra l'opressor que ha esclatat en la tribuna d'autoritats xineses. Sigui quin sigui el color de la raça, tots els homes, si és que són dignes, tenen prou sensibilitat per sentir-se del fibrar del fuet; i volem un cop de fuet més insultant, que fer una exhibició de forces en la llar del dominat? Quin poble hi ha prou sofert per a suportar aquesta humiliació i aquest vilipèndi? Quin poble pot suportar que el seu botxí li fregui per la cara els estres amb què el turmenta i l'esclavitzava? I quan el poble dominat no pot disposar d'armament per a lluitar cara a cara, qui li pot retreure que faci ús de la metrallera? Si llegim cada dia el bombardeig aeri dels avions japonesos i les crueltats de les tropes nipones i prenem el cafè amb llet tan tranquil·lament, qui pot condemnar la defensa dels atropellats per la forma com és feta?

Només cal llegir un telegrama, que han publicat els diaris, per a poder jutjar la qüestió; diu: «Les investigacions de la policia han permès de comprovar que l'autor de l'atemptat de Hong-Ku Park, anomenat Yintueng-kee, és membre del partit que lluita per la independència de Corea». Sense l'imperialisme del Japó, comportat per l'alcalde de la Societat de les Nacions, no s'hauria fet l'atemptat; sense el domini d'un, no s'aixecaria l'odi de l'altre; per tant, és ben clar que els culpables de l'atemptat són els que es reuneixen a Ginebra per a protegir tots els imperialismes i per a enrobar el militarisme.

I nosaltres, catalans, que som un poble dominat, podem tenir paraules de censura per als que tenen prou braó per contestar els atacs de l'opressor? Si a un poble li neguen la llibertat, el dominen per la força i no pot combatre l'enemic amb les mateixes armes, quin camí li resta sinó el de l'atemptat personal?

Nosaltres, que no sabem encara quins camins haurem de recórrer, davant d'un poble que es defensa virilment, ens hem de descobrir amb respecte i dir-li: «Salut, germà!»

SOLUS

«El Comité dice que los que se encuentran en Figueras tienen la situación legalizada. Pero había una competencia de poderes entre Cataluña y España. Lo que hizo la República catalana lo ha desautorizado la española.»

(De Solidaridad Obrera, en la ressenya del Congrés de la C. N. T. de Sabadell, en parlant de la situació dels presos.)

CLIMENT ROCA
Forn i Pastisser
Creador del pa de viena «Corones»
Manco, 50 Telèf. 31353

Els catalans d'Amèrica

Els esdeveniments polítics de Catalunya trascendeixen vivament a l'enllaç de l'Atlàntic, en terres americanes, on tants germans nostres viuen, ultra dels enyoraments, el dolor i la decepció de veure frustrat un noble ideal que les circumstàncies havien fet possible portar-lo del pensament a la realitat de la vida.

Reflex d'aquests sentiments són les lletres de les dames cubanes que transcrivim seguidament, a les quals no fem cap comentari per la senzilla raó que elles, per si soles, parlen amb prou claredat.

CARTA ABIERTA
AL SR. FRANCESC MACIÀ

Mi estimado amigo:

No sé, a estas horas, si nos habréis devuelto la Bandera Republicana de Cataluña que las damas cubanas de este Grup os donamos en una noche inolvidable, y sobre la que vos hicisteis un juramento solemne.

La amistad que os profeso me obliga a haceros una aclaración sobre nuestra actitud en este respecto y también una súplica, que no hubiera querido hacer pública, si el interés de Cataluña—único móvil de todo esto—no me obligara a ello, escogiendo, como lo hago, el órgano que sostiene hoy en Cataluña con más vigor, a mi juicio, los ideales de libertad que para ella sustenta—desde hace cerca de veinte años—esta cubana que os escribe, que sustentan también todos los catalanes de América y que vos, amigo mío, habéis defraudado en los momentos en que mayores eran nuestras esperanzas y más grande nuestra fe en el triunfo.

¿Qué os ha sucedido que así, en un momento, se ha cambiado vuestra alma y vuestra vida, y del PATRIARCADO DE CATALUÑA, os habéis convertido en lo que no quiero decir?

Y, sin embargo, no soy yo—precisamente—la que duda de vos. Aún—como los antiguos cristianos—espero el milagro.

Aunque se alzan infinitamente voces de patriotas siempre acusando, aunque los periódicos traen a diario declaraciones que vienen a confirmar las acusaciones que sobre vos caen sin cesar, yo—como digo antes—espero aún, y alzo mi voz, débil ante tantas pruebas, para defenderos; pero noto que ya mi voz también se va cambiando y os pregunto ahora—estremecida de dolor como en otro tiempo de emoción—: ¿QUE HABÉIS HECHO DE NUESTRA BANDERA?

Cuando la hora del triunfo, esperábamos que ella ondeara en vuestras manos «de héroe y de mártir»—habíamos escrito—y que os mostrara el camino de vuestra gloria.

Y cuando, invitada por el presidente del Grup, tuve el alto honor de izar aquí la Bandera del Triángulo y la Estrella (creíamos que era realidad la República Catalana), tuve la gran satisfacción de experimentar una de las emociones más profundas de mi vida; y puedo aseguraros que en ese momento, mientras las lágrimas surcaban mis mejillas, mi alma toda estaba allí: pensaba en la emoción que os embargaría

cuando vuestras manos, trémulas quizás, izaban la NUESTRA.

Pero todo esto no ha sido más que una hermosa leyenda que vos no habéis querido vivir.

Y en los precisos momentos en que toda Cataluña ¡toda! aguardaba de vos el gesto máximo, dejasteis que otros tomaran el hilo de los acontecimientos y os lanzaran, desde las puertas mismas de la gloria, por una senda resbaladiza y descendente. Han traicionado vuestra buena fe, y hoy, desgraciadamente, todos tocamos las consecuencias.

Para Cataluña, la cadena aún, cuando todos creíamos verla libre. Y para vos, amigo mío, humillaciones y dolores.

La hora de Cataluña pasó, y también pasó la vuestra. ¿Era vuestra voluntad o acaso, quizá, el destino de ambos?...

Hay momentos en los cuales el hombre hace al destino, y vos no lo supisteis ver así.

Malas manos, sí, malas manos tomaron el hilo de los acontecimientos, mientras vos, quizá por cansancio del espíritu o porque creísteis que ya no os podían arrebatar lo que con tantos sacrificios habíais ganado, os hicisteis a un lado, empujado, quizá, por la turba de ARRIPISTAS, ansiosos de llegar. Se eclipsó vuestra hermosa estrella y con ella también la Patria vuestra.

Sé bien que vuestra alma está desgarrada y que os pesa infinitamente haber cambiado la senda, pero todavía estáis a tiempo. Yo creo que siempre es la hora de la reivindicación, y sé bien que Cataluña espera y confía.

Haced el milagro. Hacedlo, amigo mío, por vos y por Cataluña.

Aún podéis llenar vuestro papel, porque el de Judas con que os quiere vestir la Opinión Pública, mancha y llena de dolor y de deshonra a quien lo lleva.

Arrojad a los Mercaderes del Templo y gritad con los buenos Patriotas: AMB CATALUNYA I PER CATALUNYA LLIURE.

FELE DE CARBONELL

Santiago de Cuba, marzo de 1932.

★

Lletra de les dames catalanes en fer lliurament a Francesc Macià de la bandera estelada.

Grup Catalunya de Santiago de Cuba, setembre de 1928.

Sr. Francesc Macià.
Il·lustre Caudillo de las Libertades Catalanas:

Las damas cubanas de este Grup, ligadas a vuestra hermosa y desgraciada Patria por los lazos del amor, anhelosas de poder testimoniar nuestro amor y nuestra gratitud por la Patria de nuestros esposos a vos, que representáis en esta hora de inquietudes y esperanzas toda CATALUNYA, hemos acordado ofrecer os una enseña de vuestra Patria, para que en vuestras manos

puras de héroe y de mártir, sea faro luminoso que guíe a vuestras huestes por el camino glorioso de la victoria.

Sea ella, al cobijaros amorosamente con sus pliegues, como una caricia de nuestros corazones que os conforten en las tristes horas de las inquietudes, y como un aplauso de nuestras manos, cuando flamee gozosa, agitada por las dulces brisas catalanas, pero que represente siempre, al lado vuestro, el alma cubana, enamorada de la libertad.

¡Viva Catalunya libre!

Fela de Carbonell, Teresa M. Roca Estapé, Dolores Grillo de Vives, María A. Infante de Escofet, Ana M. de Pinyol, María Notó, María Luisa P. de Notó, María Picañol de Peirats, Caridad Llano de Turrell, Juana Portuondo de Contijoc, Manuela Montero de Magrans, Lola Montero, Francisca Carsi de Carsi, Enriqueta García de Pinyol, Leyla Tornés, Aurora L. de Batlle, Mariana R. de Rodó, Concepción R. de Inglés, Mercedes A. de Balaguer, Carmen R. de Segura, Sra. de Ballesta, Sra. de Tomás, Sra. de Ginestà.

★

Lletra de les dames cubanes reclamant a Francesc Macià la devolució de la bandera estelada.

Grup Catalunya de Santiago de Cuba, marzo de 1932.

Sr. don Francesc Macià.
Palacio de la «Generalitat».
Catalunya.

Señor:

Las damas cubanas de este «Grup», que a vuestro paso por estas tierras de América, cuando vuestra campaña por la libertad de Catalunya, tuvimos el—entonces gran honor—de entregaros una enseña de la REPUBLICA CATALANA, de la que érais el representante máximo y sobre la que hicisteis el juramento solemne de LLEVARLA AL TRIUNFO, O QUE SI MORIAIS EN LA DEMANDA, OTRAS MANOS DE PATRIOTAS LA TOMARIAN Y LA HARIAN TRIUNFAR, tenemos hoy el gran dolor—es vista de vuestras declaraciones españolistas y del poco honor que habéis hecho a vuestro juramento—, tenemos hoy el gran dolor, decimos, de pedirnos NUESTRA BANDERA para ponerla en las manos ardorosas, heroicas y siempre prestas de los que sostienen aún, en Catalunya, el credo de libertad.

Con Catalunya y por Catalunya libre. Fela de Carbonell, Teresa M. Roca, E. de Marimón, Dolores Grillo de Vives, María A. Infante de Escofet, Ana M. de Pinyol, María Notó de Roca, María Luisa P. de Notó, María Picañol de Peirats, Caridad Llano de Turrell, Juana Portuondo de Contijoc, Manuela Montero de Magrans, Lola Montero de González P., Francisca Carsi de Carsi, Enriqueta García de Pinyol, Leyla Tornés de Martínez Anaya, Aurora L. de Batlle, Mariana R. de Rodó, Concepción R. de Inglés, Mercedes A. de Balaguer, Carmen R. de Segura, Sra. de Ballesta, Sra. de Tomás, Sra. de Ginestà.

Aclariment

En la premsa diària i en el número 55 de NOSALTRES SOLS! fou publicada una carta del senyor Enric Morera, dirigida al seu amic senyor Rafel Moragas, en la qual es lamentava de la falta de protecció que els actuals governants catalanistes concedeixen a les seves obres.

Crec injustificada la vostra queixa, senyor Morera; vos ja sabeu que de qui esperàveu una protecció era dels governants de la dictadura, i d'aquests sí que en podeu estar queixós; la vostra adhesió no els la regatejareu pas; i per a aquesta adhesió us feien molta nosa les vostres obres d'abrandament patriòtic, que ara retriueu per donar més consistència a la vostra protesta. Per demostrar ço que acabo de dir, cal només recordar el Concert que per a homenatjar-vos organitzaren els directius del «Foment de la Sardana» de Sabadell, que encara creien en el vostre patriotisme, i en compaginar el

programa, hi posaren «La Santa Espina»; el programa fou sotmès a l'aprovació del governador civil, i aquest, que ja devia saber que la dictadura estava a les acaballes, va posar-hi el conforme, ço que va omplir de goig els directius en veure que podrien donar l'agradable sorpresa al mestre Morera de tocar en el seu homenatge «La Santa Espina». En arribar el senyor Morera al teatre, el President volgué ell mateix oferir un programa a l'homenatjat; i quina no fou la seva sorpresa, en negar-se el mestre a l'execució de «La Santa Espina», amenaçant que, de tocar-se, es retiraria del local i es veuria obligat a protestar-ne públicament. Foren inútils tots els esforços que feren algunes persones per convèncer el senyor Morera; davant d'aquesta intransigència, un senyor li preguntà si volia fer el favor de dir clarament per què no volia que es toqués «La Santa Espina», i contestà: «Perquè no vull comprometre'm davant de què m'ha promès un càrrec que resoldrà la meua situació econòmica.» En vista d'això, li feren avinent que

si no s'executava «La Santa Espina», les protestes no deixarien acabar la festa. Vos aconseguíreu el vostre propòsit; i les protestes prengueren proporcions inesperades, i vos haguéreu d'escapar-vos i sortir cap a Barcelona, deixant els directius amb el lloix que us tenien preparat, i el senyor President amb un discurs al pap, amb el qual havia d'oferir-vos el lloix i un pergamí, per cert de molt gust i de tons patriòtics, que no us el trameteren perquè la vostra actitud va demostrar-los que anaven equivocats. Per què, doncs, reclamar dels governants catalanistes la protecció?; guardeu-vos, senyor Morera, les vostres set òperes que teniu escrites, i podeu seguir escrivint-ne d'altres, tot esperant l'adveniment d'una altra dictadura que, de venir, és de suposar que els homes seran els mateixos, i es recordaran del vostre comportament i compliran la promesa que no tingueren temps de complir, puix l'endemà mateix de la celebració de l'esmentat Concert, va desinflar-se la dictadura.

UN SABADELLENC

VIBRACIONS CATALANES

PÀTRIA

A tu, jove, a tu, jove, a tu, jove, a aquestes mal forjades parules, per a veure si ens posem una mica d'ordre. Què en fas de la teva joventut? Què en fas de la teva vida? Ja veus que, com tens una mare, també tens una terra que és la teva Pàtria? Ja veus la teva Pàtria? Per què, doncs, no t'afegides més del teu viure i estimes i serveixes amb fervent i respectuós amor Catalunya?

Tens de saber que si la joventut de Catalunya s'hagués preocupat—com ho han fet en altres països—de la seva educació física, cultural i patriòtica, no ens trobaríem en el cas tan lamentable d'aquesta manca de confiança íntima que patim els catalans; d'aquest posat d'indiferència, de tant se me'n dona que fa el jovent d'ambdós sexes quan els parles del compliment dels seus deures, de l'amor a la terra, de l'interès de la seva educació en bé d'ells mateixos i en profit de la generació catalana, de l'impuls que cal donar a la croada empresa en pro de la civilització i alliberament de tots els pobles.

Això són romansos de carrer per ells. No els interessa. Diuen que això són coses de vells, i que els joves s'han de divertir en festes i espectacles, que gairebé acostumen ésser d'una baixa i pobra cultura. Aquesta joventut tan «eixerida» diu que aprofita els curts anys d'algúria que li queden per a fer xirinola i gresques, i no els parlen pas d'allò dels deures, de l'educació, de l'interès i de l'amor a la Pàtria. Això són falòrnies, per ells. Però quan vénen els trasbalsos, quan els pobles sofreixen, ah! aleshores amb la seva incapacitat no són bons per a res.

Ara, us pregunto jo: No us sembla que, pel futur de la nostra terra, convé una tasca intensament educativa i patriòtica per tal de desvetllar l'interès i l'estimació de tots els catalans envers la nostra Pàtria, que tant mancada està de l'escalf amorós dels seus fills?

Eduquem-nos força, físicament i moralment. Treballem per Catalunya, que és com si treballéssim per nosaltres mateixos i pels que vindran; per tota la noble nissaga catalana. Llitem sempre per ella, defensem-la, que és la nostra mare i és sang de la nostra sang. Quin goig més gran, poder lluitar per ella, si després la veiem tota joiosa, i ens crida a la seva vora, i ens abraça, i ens estreny contra el seu pit, i ens dona ànims per prosseguir la nostra conducta de fills que no volem renegar d'ella, que no ens avergonyim de dir-li el mot tan sagrat de mare!

Així, crec jo, que hauríem d'ésser tots els catalans, sense distinció de sexe ni d'estament. Tots tenim la mateixa obligació envers el servei de la nostra Catalunya. A la dona se li ha de fer veure també que la tasca honorable de servir Catalunya no és solament cosa dels homes, que elles també tenen la obligació sagrada d'estar al seu servei; a la joventut caldrà extreure-la de l'indiferentisme en què ha caigut.

Procurem també combatre amb fermesa aquelles paraules que solen dir-se que només poden tenir Pàtria els rics. Tot ésser humà té una Pàtria, com també té una mare; així és que l'home o dona, per misèria que sigui, té una Pàtria; pobres i rics, doncs, deuen aportar el seu ajut a la Pàtria, deuen servir-la, defensar-la i, si cal, morir per ella. Els que volen abolir la Pàtria, voldrien abolir la catalana; però l'espanyola, no! Són falsos universalistes; són anticaltanistes.

Cal fer, per part de tots els catalans—principalment de la joventut—una gran tasca amb el fi concret d'arribar al cim de les nostres màximes aspiracions de llibertat i d'amor a totes les pàtries. Anem, sí, a la solidaritat universal. Però no prescindint de la solidaritat prèvia: la solidaritat de catalans amb catalans. Car sense aquesta mai no podrà tenir efectivitat aquella solidaritat, car la pau i el benestar de la Humanitat no és possible si abans no s'ha extingit l'esclavatge i la superstitió de les nacionalitats naturals; de les pàtries totes.

J. FUSTÉ I CANUT

SECCIÓ ESCOLAR

Es prega als socis estudiants que passin pel local social, Pi, 7, pral., el dimecres dia 11, de 7 a 8 del vespre.

DE LA NOSTRA HISTORIA

EL CRISTIANISME

Tenim la nostra terra, que segueix la mateixa trajectòria de Roma, per quant ja està definitivament incorporada a l'Imperi. Així és que la seva història és la de Roma. Per això cal esmentar que, a la mort de Juli Cèsar, el succeï en el poder el seu nebot Octavi, i el compartí amb Marc Antoni i Lèpid; però aquest, al cap de pocs anys, fou deposat pels seus companys, i després, degut a la rivalitat de Marc Antoni i descuidant aquest els seus estols acampats a Egipte, fou fàcilment vençut per Octavi; aleshores, el poble romà, suggestionat pel triomf, l'elevà a la categoria d'August Imperator; i finalment així la República Romana.

Octavi, amb gran tacte, acumulà en la seva persona les principals magistratures de la nació, fins arribar a ésser el director absolut de tot l'Imperi.

Calgué també que vingués a la nostra terra per a reduir un alçament de cantabris i asturs; dirigí les operacions militars des de Tarragona i situà així aquesta ciutat en un lloc eminent de l'Imperi, car a ella acudiren enviats de tot el món. El govern d'Octavi August produí un gran desenvolupament econòmic, que estabilitzà la vida de l'Imperi.

En el temps d'August nasqué, a Betlem, Jesús, i predicà per la Judea les seves doctrines, que aportaren tota una sèrie d'idees noves que capgiraren la civilització. Les seves predicacions, en els primers temps, es pogueren fer sota la indiferència de l'autoritat; més tard, però, amb la decadència del poble romà, foren considerats els cristians com un perill per a l'Imperi, víctimes d'una persecució inhumana que produí efectes contraris a la intenció dels governants, car llavors el cristianisme esdevingué popular.

A la nostra terra, la tradició diu que vingué a predicar l'apòstol Sant Pau i que hi col·li fruits abundosos. Així trobem que, quan s'inicia en el nostre país la persecució dels cristians, hi floreix una gran abundor de màrtirs: Sant Fruitós, els diaques Auguri i Eulogi, Santa Eulàlia, Sant Feliu, Sant Narcís, Sant Cugat, Sant Sever, etcètera, que, amb motiu de les seves persecucions, les més gentils tradicions feren enfortir la fe en el nostre poble. Aquesta persecució va continuar fins a l'any 311, que l'emperador Galeri, ja en el llit de mort, decretà la tolerància i reconegué l'Església cristiana com a societat lícita. I més tard, Constantí promulgà una llei que manava en absolut no perseguir els cristians. Aquest emperador repartí l'Imperi entre els seus fills, ço que motivà tot un seguit de lluites civils i incursions de bàrbars fins que vingué el regnat de Teodosi el Gran, que apaivagà les dissensions i restablí la unitat de l'Imperi. Aquest emperador proclamà el cristianisme religió oficial. A la seva mort repartí l'Imperi entre els seus dos fills Arcadi i Honori.

L'Imperi arribava en un període de decrepitud, i fou aprofitat pels bàrbars del Nord, que feren irrupció en totes les fronteres de l'Imperi.

La dominació romana a Catalunya fou profitosa, car es desenvoluparen totes aquelles coses que són patrimoni de la civilització romana. Fou de gran transcendència per al nostre poble, car li imprimí el caràcter llatí amb tots els avantatges que contenia, com el seu geni jurídic, que féu sentir la seva influència en totes les institucions que es desenvoluparen posteriorment.

R. DALMAU I FERRERES

VEUS COMARCALS

El catalanisme a Olesa de Montserrat

Es molt extensa la desorientació que, respecte la personalitat nacional de Catalunya, es té per les nostres contrades rurals. A la població d'Olesa de Montserrat, que hauria d'ésser sensible als batecs de la terra per estar situada al cor de la nostra Pàtria, es té en molt poca estima l'ensenyament de Catalunya. Havíem posat esperances en la «Unió Catalanista Republicana». Mes ara, aquest centre, seguint la trajectòria del mal guiatge que donen els nostres homes del 14 d'abril, ha hissà la bandera tricolor en companyonia de la barrada.

Quan vaig preguntar a un membre de la Unió per què havien posat aquella insígnia de la nostra tirania nacional, em féu la següent pregunta:

—Com se denomina la nostra societat?

—Ben net i ben clar: Unió Catalanista Republicana.

—Ah! Mira: *catalanista*, i tens la bandera catalana; *republicana* i tens la bandera tricolor. Hi és tot!

Jo vaig restar sorprès; no convençut. Molt al contrari. El catalanisme republicà és una cosa que cal definir-la i treure-la de l'error en què molts la tenen conceptuada. Catalanisme, o és el renàixer de la personalitat nacional de Catalunya, o bé no és res substancial. Per tant, el republicanisme del catalanista ha d'ésser republicanisme català, ha d'ésser el voler la República Catalana dirigint per complet els destins de Catalunya. Ésser catalanista de Catalunya i republicà d'Espanya, són coses que no lliguen; és, a tot estirar, regionalisme semblant al de la Lliga. L'home que es sent catalanista per Catalunya i republicà per Espanya, no és un reivindicador dels drets de Catalunya, sinó simplement un provinciano—un *provinciano*, com els diuen a Madrid—de la hegemonia catalana.

Per tant, un catalanista republicà, conscient d'aquest sentiment patriòtic—sense màcules provincianistes—no més té una bandera pròpia: la nacional catalana. Totes les altres, forasteres o adingudes per imposició oficial imperialista, representen per a ell, quan les veu onejar davant seu per força, el

signe de la tirania que pesa damunt de la nostra terra; i quan les veu lluir per gust en el casal o en el pit dels catalans, elles representen el senyal de l'esclau.

No em convencen, doncs, les raons de l'amic de la Unió Catalanista Republicana. Això demostra, en el fons, que els homes d'aquella entitat, de catalanistes només ho són de nom; que simplement segueixen les orientacions d'Acció Catalana, les quals van resultant un desdoblament de la Lliga Regionalista, d'aquell catalanisme caciquil i provincianista, l'actuació del qual tant havia estat criticada i fins blasfemada per *La Publicitat* quan aquest periòdic combatia amb l'ànima posada al servei del renàixer del sentiment nacional català, i tanta gresca feien respecte que la Lliga hagués posat al balcó la bandera espanyola al costat de la catalana.

La bandera tricolor, amics meus, no és més que aquella bandera de la Monarquia espanyola, afegint-hi una faixa morada; el color morat representa el color del penó dels reis de Castella; aquell penó que Alfons XIII feia hissà al Palau de Pedralbes, de Barcelona, cada vegada que hi anava i volia fer una demostració de menyspreu als catalans.

Si els de la Unió Catalanista Republicana aneu seguint així, us passarà com a la Lliga, i esdevindrà per a Catalunya tan funestos com els regionalistes. Ja us estic veient, quan vinguin eleccions, de braç amb salistes, tradicionalistes i pupistes! Amb tots els que alcen dues banderes per Barcelona i per gairebé arreu. Jo, com a soci, en protesta i dic que això que heu fet és una befa al sentiment catalanista republicà. Que la senyera que deu haver d'ostentar la nostra Unió Catalanista Republicana ha d'ésser la nostra; únicament la catalana; la que amb sang catalana va ésser instituída i amb sang catalana vessada va ésser vençuda. Ella és un clam de llibertat i de republicanisme viu i latent, que per damunt de les diferents maneres de pensar dels catalans, ha de voleiar ajuntant-nos a tots sota els seus plecs.

★ JOGLAR

PARTIT NACIONALISTA CATALA
Gran Miting de Presentació

Tindrà lloc diumenge vinent, dia 8, a les onze del matí, en el

PALAU DE LES ARTS DECORATIVES del Parc de Montjuic

(a prop del carrer de Lleyda)

Oradors: Joan Muntada, Antoni Guillemí,
Maria del Carme Nicolau, Joan Alsina,
Batista i Roca, Aristides Danyans

Patriotes, no hi manqueu!

Maig de 1932

LES ARTS

El dibuix a Catalunya

La tradició del dibuix a Catalunya és ben singularment notable; tradició que l'encapsala el mestre Viladomat—el gloriós pintor català—, seguit d'altres noms ben notables del divuitè segle, arribant al dinovè segle on floreixen un estol d'artistes que dibuixen admirablement, culminant amb el formidable Tomàs Padró. L'obra d'aquest artista té un valor qualitatiu ben destacat. Els seus dibuixos posseeixen una gràcia incomparable; tenen una vivacitat que els fa encisadorament deliciosos. L'època hi és cospada magníficament, i la seva obra pot equiparar-se amb els més notables noms mundials. Fortuny, l'artista català que va traspassar totes les fronteres i arribà als cims de la glòria i de la fortuna, fou avans que tot, un gran dibuixant, deixant un nombre extensíssim de dibuixos. L'Eusebi Planas, l'il·lustrador per excel·lència, que tantes novel·les per entregues va il·lustrar, pot dir-se que les valuava amb la seva signatura. El pintor Simó Gómez—un dels destacats valors de la pintura catalana—produí múltiples dibuixos—certament admirables—que eren reproduïts per la litografia: Rigalt, Caba, Pellicer, Armet, Moliné, es destaquen entre altres de la seva època menys coneguts, o alguns gairebé oblidats, com el pintor Sivillà, que fou un gran dibuixant; avui dia, la seva obra destriada, és en bona part, atribuïda a Fortuny i altres que excel·liren dintre la mateixa escola.

Des de començaments de l'actual segle, tenim els ben gloriosos noms de Picasso—el pintor més qualificat de l'actual generació—fill, espiritualment, de Barcelona; Casas, Urgell, Gimeno i el gran Isidre Nonell, que fou un formidable dibuixant. Sens dubte podem afirmar que el dibuix a Catalunya culmina amb els dos mestres Tomàs Padró i Isidre Nonell.

Ve't ací quatre noms de dibuixants que produïren obres plenes d'interès i avui ignorats. Hortensi Güell, Samarra, Casagomes i Fontbona. Tots ells acabaren tràgicament: els tres primers se suicidaren, l'un a Tarragona, l'altre a Burriac i l'altre a París, i el darrer anà a parar a un manicomi.

Xavier Gosé, revolucionà vertaderament, el conceptisme del dibuix de *magazine*. Triomfà arreu i marcà un estil que va arrossegar múltiples seguidors.

Cal esmentar, també, Macaya, un bon dibuixant que ha anat a raure a Buenos Aires, on dibuixa en el *Fray Mocho* i altres publicacions argentines. De Barcelona sortiren—encara que no catalans—Gris, Barradas i Torres-García, ben notables per cert. El pintor Ricard Canals, també produí ben interessants dibuixos.

Avui, però, tenim uns artistes que dibuixen esplendorosament i alguns d'ells poden competir amb els més notables. Remarcarem a Xavier Nogués, Joan Colom, Apa, Pidelaserra, Juneda, Opisso (R.), Humbert, Sisquella, Camps-Ribera, Ràfols, l'escultor Rebull, Commelerau, l'interessant nino-taire Benigani, Ramon Soler, Guardia, Gausachs, Lola Anglada, Granyer, Créixams, Bosch-Roger, Ricart, entre molts d'altres.

Cal que el públic—el gros públic—se n'adoni que ací tenim uns artistes ben notables. Cal intensificar l'afició al dibuix, fins a vèncer la indiferència del públic.

La bella iniciativa d'instaurar la diada del dibuix, llençada des de les pàgines d'*El Poble*, per aquest admirable amic i gran pintor que's diu Camps-Ribera, cal que sigui un esdeveniment, que alhora, doni to a la Barcelona dels nostres amors, cap i casal de Catalunya.

ANTONI ROCA

NOTICIARI

L'agrupació d'Aquarellistes de Catalunya celebra, a les Galeries Laietanes, la seva XII Exposició. En el catàleg figuren obres de Adell, Aguilar, Arias, Armengol, Bernadas, Bonnin, Camins, G. Camps, Capdevila, Cornella, Davit, Estrany, Fort, Maria Fresser, Fusté, Galofre, Gómez, Gorro, Elvira Homs, Llaverias, Mensa, Olivé, Planas, Potau, Pons, Prat, Riera, Risques, Rius, Roig, Sabaté, Santandreu, Soler (D.), Torres Farell, Valls i iVla. Amb un total de 115 obres.

* M. Gispert exposa a la Sala Gaspar.

* Joan Antó exposa a les Galeries Laietanes.

R. R.

(Dibuix per Isidre Nonell)

Data a celebrar
la Festa del Llibre

Es un fet axiomàtic que el que ens imposen des de Madrid és contrari als nostres interessos de catalans.

Com es comprèn que la Festa del Llibre, que es va començar a fer el dia 7 d'octubre, amb un èxit insospitat, tingui ara de fer-se al mes d'abril?

Es va començar a fer la festa del Llibre per a recordar el dia que va néixer Cervantes: 7 d'octubre. Com a catalans no ens diu pas gran cosa aquest esdeveniment. Mes al cap de tres anys de celebrar-se la festa del Llibre el 7 d'octubre, vingué el dubte del dia exacte del naixement, i aleshores, per certa imposició, va acordar-se que és fes la festa el dia en que Cervantes va morir: el 23 d'abril, que s'escau ésser la nostra diada de Sant Jordi.

La festa als tres anys de fer-se per l'octubre s'havia aclimatat, i el canvi la perjudica. A la tardor, 7 d'octubre, és l'entrada d'hivern, d'inauguració de curs escolar, etc. A l'abril, i per Sant Jordi, és dia de flors i de cants patriòtics, i l'una festa distreu l'altra.

Cal tornar a fer-la per l'octubre, doncs si a Madrid no saben el dia fixo que va néixer Cervantes (i això que ells feien la festa del llibre del 7 al 14, justament dins dels dies probables en què va néixer), nosaltres sabem que el dia 9 d'octubre va morir l'Ignasi Ignasi, i més encara, el rei En Jaume I, el conqueridor, va entrar a València. Voleu cosa més agradable pels catalans i valencians que commemorar aquesta diada?

Després també s'ha de tenir en compte que Sant Geroni (30 de setembre) és el patró dels Llibreters, i el gremi cada any celebra, entre el 30 de setembre i el 7 d'octubre, funcions religioses, àpat i altres festes en llaor del seu patró.

Per totes aquestes raons, propugnem perquè la Festa del Llibre duri dos dies i es celebri els dies 9 i 10 d'octubre, doncs tant pels qui compren com pels qui venen llibres, amb un dia no n'hi ha per res.

Festa del Llibre, festa de cultura, desvetllament de les intelligències, recordança de que encara hi ha qui es crema les pestanyes en aquests temps de prosaisme, cal que et consolidi i quedis ben endegada.

Si s'aprova aquesta migradesa d'Estatut, molt serà que no tinguem llibertat d'acció per a fer-la quan i com vulguem.

I ja per aleshores, comencem a propugnar per a que la nostra festa del Llibre sigui ben nostra i plenament adaptada al particular interès dels catalans.

Cel obert

En Dencàs va anar a Granollers i fou xiulat sorollosament. Per a arrodonir la cosa, hi anà l'Aguadé i el varen treure a empenes. El més dolç que li varen dir fou allò d'enxufista, que tant li indigna.

—A mi em passa això per massa bon xicot! —exclamava tot baixant.—Jo enxufista? Com es coneix que no saben què és tenir un Casanoves a retalló!

★

Si cap entrebanc no ho ha impedit, a l'apareixer aquesta edició haurà començat la discussió del dictamen de la Comissió parlamentària espanyola respecte l'Estatut, precedida d'una extensa campanya contra el mateix, iniciada per A B C i seguida per El Debate, Informaciones i El Imparcial, amb l'ajut de l'Emiliano Iglesias.

Dugues coses cal notar. Que allò de la integritat de l'Estatut, per ara... i per després, res! I que el poble espanyol segueix tan anticatalà amb República com amb monarquia, puix ben clarament s'ha demostrat a través de les ressenyes periodístiques d'aquests darrers dies.

★

A Sant Vicenç dels Horts tenen un batlle que no se'l mereixen.

La Comissió Organitzadora de la Diada de Sant Jordi en aquella població, va demanar que pel nucli es fes una crida pregant al veïnat que per aquella jornada s'endomassessin els balcons amb la bandera catalana i es signés les targes de «Palestra» en pro de la integritat de l'Estatut. Mes el «senyor Alcalde» de Sant Vicenç no va permetre que es fes la crida.

Ara sí que no en tenim de dictadors pobletans! Ara tenim personatges ridículs, propis de les gaudes d'En Pitarra, car, en assabentar-se'n el poble, hom va riure a pleret... i hom va tenir major interès en donar relleu a la catalanitat de la diada.

★

A la vigília de la diada de Sant Jordi, una senyora entrà a la botiga «Las Columnas», del carrer de Salmerón, demanant uns quants metres de bandera catalana. El dependent que es disposava a servir-la féu una mueca i posà damunt del taulell el gènere demanat, tot deixant anar motes i escarnis respecte la nostra ensenya.

—Sí, sí...—acabà mormolant—podeu posar «això» al balcó. Servirà per a pagar més impostos i recàrrecs.

La senyora de referència, indignada, deixà per dignitat de fer la compra. S'excusà finalment, al·legant que el preu de la tela era elevat. I aleshores aquell dependent, en el còmbie de la seva anticatalanitat i deficient educació, bo i dirigint-se a un altre que li feia de secundari, exclamà:

—Ja ho veus. Es car! Els catalanistes volen presumir amb pocs calers!

No dirigim cap protesta al patró de la casa al·ludida, car, rotulada en castellà, vol dir que tal dependent tal burgès. Només ho fem avinent als patriotes de la barriada i mostrem el cas d'un dependent català, natural de Girona, que menysprea la bandera catalana tot ofenent a la clientela. Ara que potser ho deu fer per a compensar-nos d'allò de Castella: «No se admiten representantes catalanes».

★

Nacionalistes! Voleu riure i indignar-vos? Escolteu; llegiu!

«Cal que les modificacions imposades pel text de la Constitució (espanyola!) siguin acceptades.» N. d'Oliver ho digué diumenge a la nit, després que s'havia celebrat, el matí mateix, la manifestació pro integritat de l'Estatut!

«Per un poble és més important merèixer la llibertat que tenir la llibertat»; prohoms de la Lliga Ventosa-Cambó.

Nosaltres—com Irlanda, Índia, Egipte i tants altres—, diem: «qui mereix la llibertat i no la té encara, lluita fins a la mort per a obtenir-la plenament, si no és un impotent o un vil!»

★

En Creus entra a la oficina de la Casa de la Caritat. L'home, és home de govern. I entra, naturalment, com solen entrar tots els homes que, com ell, són homes de govern. Tivat, seriós, la mirada penetrant i la paraula contundent.

—Ha arribat el «part»?—demana amb veu seca.

—El «part», deuen voler dir!—objecta un seu al·lètere.

Veient que la cosa es posava una mica «Niu Guerreo», un subordinat s'acut a intervenir, dient: —El comunicat... encara no és aquí.

—Senyors!—clamà enfurit el gran Creus, adreçant-se a un i altre.—Quan un superior parla, no se'l rectifica. Què tantes h... aquí!

EPISTOLARI NACIONALISTA

Amic J:

Si el que ens manca o el que ens convé són exemples de pobles que han lluitat i han arribat a obtenir la seva independència, per tal que ells projectin sobre el nostre un raig de claror que faci veure les coses pel seu color i formes precises, jo et trameto aquestes paraules que—fa ja uns vint anys—m'escrivia l'illustre professor de la Universitat d'Atenes, A. Andréadès, en fer-li una consulta respecte el sentit i el sentiment nacionalista a Grècia.

Avui te les trameto perquè em sembla que tenen un cert valor d'actualitat.

La Grècia moderna—m'escrivia Andréadès en 1914—està indissolublement lligada a la teoria de les nacionalitats. I això no d'una manera eclectica, ans al contrari: en la seva forma més pura. Precisament a ella deu la Grècia la seva renaixença, el seu desenvolupament i constitueix a la vegada la norma que guia i impulsa tota la seva política.

I la teoria de les nacionalitats, per la seva part, deu alguna cosa a la Grècia. Com és ben sabut, fou un antic orador grec—atenenc—el primer que va donar la fórmula de la idea de les nacionalitats que té adoptada la ciència d'avui en dia. Dos mil anys més tard, la Grècia moderna ha fornit, a aquesta idea, l'ocasió, si no de néixer, almenys de poder ésser afirmada i d'obtenir la primera victòria.

El baró de Coubertin, fa anys que escrivia: «Si se'm demanés quin és per a mi l'esdeveniment més important del dinovè segle, jo respondria—sense pensar-m'hi gens—la revolució grega. Sabeu per què? Perquè aquesta revolució ha consagrat el principi de les nacionalitats».

I aquesta frase no té el valor d'un simple retoricisme. És indubtable que el dinovè segle ha estat dominat per la teoria de les nacionalitats; mes aquesta teoria no s'ha concretat en una realitat positiva fins a l'ocasió i a partir de la guerra de la independència grega.

Els esdeveniments de 1821-1828 tingueren tanta importància perquè ells tenien lloc seguidament del Congrés de Viena, o, com molt bé ha dit Nys, el gran internacionalista belga del dret, «perquè ells eren la resposta a la reacció triomfant que no havia volgut tenir en compte la voluntat ni les aspiracions populars i que havia literalment distribuït, entre els vencedors, 33 milions d'éssers humans».

Les idees de la Santa Aliança foren també el principal obstacle que trobaren els partidaris dels grecs revoltats. I hom sap que al Congrés de Verona cap ministre no es va dignar rebre els delegats grecs, al davant dels quals hi anava Germanos, el bisbe de Patras; el prelat que, al març de 1821, en el convent de Sant Laure, havia beneït el primer estendard de la independència.

Per bé que, després de sis anys d'incalculables sofriments, en el transcurs dels quals la meitat de la població de la Grècia hi va morir, Navarin va poder fer aixecar l'alba d'un nou dia esplendent.

Mes només fou l'alba, àdhuc per als propis beneficiaris immediats, car només es pogué deslliurar una quarta part de les terres hel·lèniques.

Des del 1830, la història de Grècia és la història dels esforços fets per un poble per a deslliurar sos germans irredempts. I tot fou subordinat a la realització d'aquest esforç. En va els europeus, amics de l'estatu quo—per no dir turcòfils—, demostraren que, si el nou regne que havíem establert renunciava als armaments i a una política exterior, per a consagrar les nostres energies i possibilitats econòmiques pura i exclusivament al tros de la Grècia redimida, aquest esdevindria aviat una Suïssa pròspera i feliç. Ah, no! Els grecs desoïren aquestes veus que ens invitaven a la claudicació, i preferírem batre'ns en mig de dificultats enormes, de solmetre'ns als més durs sacrificis i de sofrir de vegades les més crudels desil·lusions, ans que acceptar com a reeixida l'obra incompleta. I els esdeveniments de 1912 evidenciaren que érem «els somiadors», que érem els «romàntics» els que teníem raó.

Sigui quina sigui la trajectòria que segueixi la Grècia actual, sempre restarà el capítol, ben llarg per cert, de la seva brillant actuació rectilínia i ferma, d'acord amb la teoria de les nacionalitats aplicada.

Les tres províncies gregues on, després del 1830, es vessà més sang per a la llibertat, foren la Creta, l'Epir i la Macedònia. Les seves lluites han retingut l'atenció d'Europa durant més de setanta anys. És superflu recordar-ho. En canvi, el gran públic, ha oblidat el bregar aferrissat dels ionians.

Les illes ionianes formaven, des de començaments del dinovè segle, un Estat federatiu independent que, després de nombroses combinacions, fou posat, en 1815, sota el protectorat britànic.

L'administració anglesa s'inspirava, en aquella època, més aviat en les tradicions que varen costar-li la pèrdua d'Estatos Units, que no pas en aquelles que han donat peu a la formació dels dominis gairebé independents. La constitució elaborada per a regir les illes Ionianes a l'any 1817, simulant concedir totes les llibertats, en realitat no en concedien cap. Els funcionaris anglesos pdevalèixien, tirxi com també l'intromissió arbitrària en tots els ordres. L'administració britànica no era pas una cosa ideal, si bé és veritat que ella, des d'un principi, va assegurar l'ordre i la justícia. Demés, a partir de 1850, una nova constitució havia concedit els elements del self-government. El govern de la reina Victòria, per mitjà d'una missió enviada per Gladstone en 1859, havia demostrat que estava en bones disposicions per a concedir llibertats gairebé completes i remeiar els abusos de l'administració desmoralitzada. Simultàniament els anglesos mostraven als ionians la diferència que hi havia entre el benestar seu i el dels seus germans de les contrades independents. Per un privilegi—que diguéssim—els ionians no tenien ni obligacions militars ni perill d'envaïments; la llengua

grega havia retornat a ésser l'oficial a les illes i cap obstacle trobava el culte a les seves tradicions. La major part de les illes estaven en estat relativament pròsper i Corfú posseïa els atributs d'una capital: alt comissariat, ministeris, alta cort, universitat i els avantatges que es deriven de tenir en plaça una guarnició de quatre o cinc mil anglesos.

Hom deia als ionians que abandonar aquell present i un futur encara més esplendent per a anar a unir-se amb un petit regne, aixafat pels impostos i fet malbé per les faccions, era una bogeria manifesta. La concòrdia acampava.

Una insubmissió ioniana semblava inconcebible. Més això advingué. La cambra ioniana refusà per unanimitat gairebé, les reformes elaborades per Gladstone, per a demostrar ben clarament que el que el poble volia per damunt de tot, fins de la seva pròpia prosperitat material, era la realització, la conversió en realitat de les aspiracions nacionals. De fet, la cambra ioniana va votar la unió amb el regne grec. I això esdevenia en una època en què la Grècia oferia un trist espectacle; en temps que els successors del rei Othon acabaven d'ésser tretats i la anarquia, fins la mateixa guerra civil, planava damunt d'Atenes.

Això és el que, estimat amic, em feia a saber Andréadès. Veritablement, la Grècia, doncs, ha estat una fidel servidora del principi i de la idea de les nacionalitats; d'aquesta idea que ha fet que pobles relativament feliços, es llescessin a lluites titàniques per a arribar a la consecució de la seva unitat i de la seva independència.

Oi que és al·lisonadora la història? Amic, arreu l'exemple sorgeix com a espill per al present.

Ja comprendràs que vaig sentir emoció davant les lletres del professor d'Atenes, el qual, si bé em rememorà fets històrics que coneixia, em féu copsar el valor intrínsec de l'epopeia hel·lènica.

Que ditxós és el poble, que feliça ha d'ésser la nacionalitat per les seves gentis estimada, com Grècia ho ha estat pels seus fills!

Així ho vaig expressar a Andréadès, qui em féu de resposta:

«Les gents d'un poble solen ésser matèria passiva a la qual donen forma i color els intel·lectuals del mateix. Cap poble roman esclau si els seus intel·lectuals són fidels a la idea de la seva llibertat.»

I això—com la història—també és al·lisonador. Veritat, amic?

Just amb aquestes lletres segurament rebràs alguna nova relativa a l'Estatut de Catalunya. No t'indignis pensant en què quelcom més substancial fou rebutjat, ans ha, a Corfú.

Ja tornarem a enviar targes, si hi ha cas. I demanarem una mica més del que no ens han donat ni ens donaran. Tot pot conjuminar-se.

Ben cordialment, el teu amic

K.

Noves

Ha quedat instal·lada en l'espai local del carrer de Sèneca, 3, baixos, la delegació de «Nosaltres Sols!» al districte VIII, «Estat Lliure Català», on hi haurà provisionalment l'oficina del Partit Nacionalista Català.

★

A l'Estatge del Club Esportiu Catalunya i Nosaltres Sols!, Pi, 7, pral., diumenge, 8 de maig, a dos quarts de cinc de la tarda, gran funció de gresca i gatzara per la Companyia Escot-Vicens, completament reformada, que posarà en escena «Els porucs», dos actes; i el pasatemp «Jogar a casats», pel senyor Escoté i la senyora Vicens.

Invitacions, al conserge.

★

BIBLIOTECA

Servei de préstec durant el mes de març. Relació de llibres.

Filosofia, 2; Socialisme, 2; Belles Arts, 1; Literatura, 18; Història, 3; Dret, 2; de combat, 1; Idealisme, 2; Viatges, 1; Poesia, 1; Economia, 1. Total, 34.

Durant el mateix mes, hem rebut els següents donatius: 2 volums del company de Redacció López-Nerín; «Mar i Cel», d'En Guimerà, d'un donant anònim; 9 volums del consoci Manel Farràs; 16 volums de l'assidu lector de la Biblioteca Ricard Biosca; 2 volums del company Aymà, i 2 volums de les Constitucions cantonals i «La democràcia Suïssa», donatiu del bon amic de Catalunya el periodista suís F. A. Schmid. A tots, grans mercès.

A més s'han adquirit, amb el fons de la Biblioteca, 2 volums dobles de la Fundació Bernat Metje i la immortal novel·la castellana «Don Quixote de la Mancha».

En les hores de Biblioteca (dimarts, dijous i dissabtes feiners de 7 a 9) s'admeten tota mena de donatius en llibres i aportacions en metàl·lic.

El Bibliotecari.

★

Preguem als nostres col·laboradors que s'abstinguin d'enviar-nos poesies. La nostra publicació no reuneix condicions de format per a publicar versos, a part de que constantment hem de deixar original de lluita en cartera per manca d'espai.

Fem aquest advertiment a fi l'efecte d'evitar que hagim de deixar de banda, dolent-nos molt, admirables composicions polítiques que ens són enviades.

★

En Francesc Macià ha sofert la pèrdua de la seva germana, exemplar religiosa i digna patricia. Per damunt de totes les diferències i sense reserves de cap mena, adrecem a l'home despullat de tota representació política, el nostre condol.

AVIS D'ADMINISTRACIO

Hem de pregar insistentment que els subscriptors i corresponents que tinguin quantitats a satisfer que les trametin. Com que n'hi ha de molt endarrerides, en números successius començarem a donar llista de noms i quantitats pendents.

instints, dues races... Els dos primers invents són de catalans; els altres corresponen a espanyols... si més no, d'adopció.

★

Comprem el blat a Castella a 50 pessetes els 100 quilograms, mentre el de l'Argentina, portat a casa, ens resultaria a 30 pessetes els 100 quilograms. Posteriorment s'ha dit també—algú de la Lliga, si no ens enganyem—que comprem llana a Espanya per valor de 120 milions de pessetes a l'any; Una insignificàcia... Això són uns botons de mostra; Espanya no ens necessita per res... I quan els nostres burgesos tremolen davant d'una senzilla prova de boicot, estem per creure que no saben respondre i àdhuc que la llana no cal anar-la a cercar tan lluny, quan ací tant abunda... encara...

★

En la sessió municipal darrera va restar evidenciat com en la qüestió d'ordenació de pagaments i fins en pagaments la cosa va com una seda.

Ho celebrem. Eren horribles les immoralitats d'altre temps. Les d'ara, almenys, tenen la virtut d'ésser pitjors encara.

★

El poble català es va alçar demanant la integritat de l'Estatut. Com ja preveïem, els diputats catalans van transigir en tot. I encara l'Azaña, en el moment culminant de la discussió, donarà el «pinyl» reglamentari i els treurà del pedregar.

I preparem-nos a rebre'ls amb arcs triomfals, com a gladiadors que tornen amb els grans llorers de la victòria!

Oi, senyors de La Publicitat?

★

La Federació Universitària Espanyola té uns delegats a Instrucció Pública espanyola, que cobren «diètas». Si en són d'eixerits! Però ni Sbert, diputat i aspirant a ministre de Marina, ni el sapientíssim Nicol, degà dels endarrerits entre els estudiants de la Universitat, no poden deturar la davallada i el descredit de la F. U. E. Ara, si els fessin dictadors!

★

Hom deixarà de publicar El Clamor (!) del Magisterio, car per conveni de la Federació de Mestres Nacionals de Catalunya, hom editarà, des d'aquesta setmana mateixa, un nou periòdic titulat El Magisteri Català. Desitjem que el nom correspongui a la cosa.

Senyors de La Veu o La Publicitat, que és igual: heu dit que van massa comissions catalanes a Madrid; que s'acut massa al centre pels interessos de Catalunya. I el vostre exemple? Què feu per a què siguem amos vertaders de les nostres coses?

★

Amb pocs dies de diferència tindrem a Blanes un ministre espanyol, i a Girona una nova edició Lerroux—qui ha deixat lliures als seus diputats en la qüestió de l'Estatut... Deuen venir a fer concòrdia... En canvi, Irlanda ja organitza les seves relacions exteriors. Ara mateix, amb el fi d'organitzar els serveis de caràcter diplomàtic i consular, i per a cercar mercats als productes irlandesos, anirà als Estats Units un delegat del govern irlandès... Però, això, què vol dir per als «grans» catalans? Contrastos, no res més...

Contrastos, sí. Quasi simultàniament, llegim que a les comarques gironines hom ha inventat un aparell per tal d'evitar les desgràcies en els passos a nivell, i un altre per salvament en submarins esfondrats. En canvi, en la «Escuela Central de Tiro» s'han fet proves d'un tractor de guerra i d'un fusell-metralladora, totjust inventats. Són dues psicologies, dos

ALBERT DOEHNEL NIEBUHRSTRASSE, 29 CHARLOTTENBURG (ALEMANYA) SEGELLS PER A COL·LECCIONS

Oferta especial als lectors de «Nosaltres Sols!»: Col·lecció de 300 segells diferents d'Alemanya, per 3,50 pessetes.

Encàrrecs a l'Administració del periòdic: PI, 7, pral.